

ภาคธุรกิจ เมืองภูเก็ต

มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

มกราคม 2557

คำนำ

ภูเก็ต เป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย มีลักษณะเป็นเกาะ และมีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ เป็นจังหวัดที่นำรายได้ทางเศรษฐกิจเข้ามาสู่ประเทศมากเป็นอันดับต้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพราะความงดงามของท้องทะเลภูเก็ตที่ได้ชื่อว่าเป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” เป็นแรงเสริมดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ หลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวในภูเก็ตเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ธุรกิจท่องเที่ยวยังทำให้ภูเก็ตกลายเป็นเมืองชายฝั่งทะเลทางภาคใต้ที่มีความเจริญ ทันสมัย สร้างรายได้ และอาชีพให้กับประชาชนจำนวนมาก

ด้วยภาวะการณ์ท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้ภูเก็ตในปัจจุบันมีอัตราการขยายตัวของเมืองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกด้าน การพัฒนาที่เกิดขึ้นนี้ ล้วนส่งผลดีต่อภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง แต่ในการพัฒนาดังกล่าว ล้วนส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายทั้งการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานต่างถิ่น และแรงงานต่างด้าว ปัญหาน้ำท่วม การขาดแคลนน้ำ การจัดการขยะ น้ำเสีย คุณภาพชีวิต ความแออัด อาชญากรรม ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงระบบบริการขั้นพื้นฐาน ฯลฯ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจในจังหวัดภูเก็ตนี้ จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการดำเนินกิจกรรมหรือส่งเสริมศักยภาพให้กับภาคธุรกิจให้มีความพร้อมต่อการเผชิญและรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ได้

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

มกราคม 2557

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ii
บทที่ 1 บทนำ	1
ลักษณะทั่วไป	1
วิวัฒนาการภาคธุรกิจจังหวัดภูเก็ต	5
โครงสร้างทางธุรกิจจังหวัดภูเก็ต	6
บทที่ 2 ปัจจัยส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจ	8
บทที่ 3 องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ	12
บทที่ 4 ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนา	14
บทที่ 5 บทวิเคราะห์	17
เอกสารอ้างอิง	19

ภูเก็ตเป็นเมืองเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีตเนื่องจากภูเก็ตเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ดีบุก กิจกรรมเหมืองแร่ดีบุกในภูเก็ตได้ขยายตัวมาตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์ ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของกิจการเหมืองแร่ดีบุกมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจของภูเก็ตและของประเทศเป็นอย่างมาก ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความต้องการดีบุกของตลาดโลกน้อยลง ผู้ประกอบการเหมืองแร่ดีบุกในภูเก็ต เริ่มหันมาทำอาชีพด้านการเกษตร (ยางพารา) จนกระทั่งกระแสการท่องเที่ยวของโลกได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในระยะต่อมา ผู้ประกอบการเหมืองแร่จึงได้ผันมาลงทุนในกิจการท่องเที่ยว และด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามของภูเก็ต ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูเก็ตอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูเก็ตจึงขยายตัวอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และมีบทบาทในฐานะเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจของจังหวัด ภูเก็ตก่อให้เกิดอาชีพ รายได้ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว มาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทั่วไป

ภูมิประเทศ และอาณาเขตการปกครอง

จังหวัดภูเก็ต มีลักษณะเป็นหมู่เกาะ และมีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ วางตัวในแนวจากทิศเหนือไปทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ส่วนพื้นที่ราบอยู่ตอนกลางและตะวันออกของเกาะ พื้นที่ฝั่งตะวันออกเป็นดินเลน และป่าชายเลน ส่วนชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกเป็นภูเขาและหาดทราย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ **ทิศเหนือ** จดทะเลและติดต่อกับจังหวัดพังงาตรงช่องแคบปากพระ (กว้างประมาณ 490 เมตร) มีสะพานสารสินเชื่อมต่อเกาะภูเก็ตกับแผ่นดินใหญ่ **ทิศใต้** จดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย **ทิศตะวันออก** จดทะเลอันดามัน เขตจังหวัดพังงา **ทิศตะวันตก** จดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ภูเก็ตแบ่งการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็น 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกระทุ้ง อำเภอถลาง มีตำบล 17 ตำบล 95 หมู่บ้าน 58 ชุมชน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 19 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลตำบล 9 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 6 แห่ง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นที่ และการปกครอง

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะห่างจากจังหวัด (กม.)	ตั้งเมื่อ พ.ศ.	จำนวน		
				ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน
เมืองภูเก็ต	224,000	1	2481	8	44	23
กะทู้	67,034	10	2457	3	6	26
ถลาง	252,000	19	2441	6	45	9
รวม	543,034			17	95	58

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2556

การคมนาคม

ภูเก็ตมีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ได้สะดวกทั้ง 3 ทาง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ **การคมนาคมทางบก** มีทางหลวงหมายเลข 402 เป็นเส้นทางหลัก และมีทางหลวงจังหวัดรอบเกาะ รวมทั้งเส้นทางอื่นๆ ที่แยกออกจากทางหลวงหมายเลข 402 ไปยังชุมชน และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ **การคมนาคมทางน้ำ** มีท่าเรือน้ำลึก 1 แห่ง คือ ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต ตั้งอยู่บริเวณอ่าวมะขาม ตำบลวิชิต ใช้เป็นท่าเรือเพื่อการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และเพื่อการท่องเที่ยว ที่สามารถติดต่อกับประเทศแถบตะวันตกได้โดยตรง และมีจำนวนท่าเทียบเรือในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตทั้งสิ้น 38 แห่ง ประกอบด้วย 1) ท่าเทียบเรือเพื่อรับขนถ่ายสินค้าสาธารณะทั่วไป จำนวน 3 แห่ง 2) ท่าเทียบเรือโดยสารและเรือสำราญ/กีฬา จำนวน 14 แห่ง 3) ท่าเทียบเรือของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 แห่ง 4) ท่าเทียบเรือประมง จำนวน 11 แห่ง และ 5) ท่าเทียบเรือใช้ในกิจการของโรงแรม ร้านอาหาร จำนวน 5 แห่ง นอกจากนี้จังหวัดภูเก็ตยังมีท่าจอดเรือของเอกชน (MARINA) จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ ซึ่งปืนท่าเลที่สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะต่างๆ ในอ่าวพังงา และเกาะต่าง ๆ ในจังหวัดกระบี่ได้อย่างสะดวก ซึ่งผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ (สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 สาขาภูเก็ต พ.ศ. 2556) **ทางอากาศ** มีสนามบินนานาชาติภูเก็ต ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขนส่งสินค้า และผู้โดยสารเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยตรง ซึ่งสามารถรองรับเที่ยวบินได้ 10 เที่ยวบิน/ชั่วโมง รองรับผู้โดยสารได้มากกว่า 29 ล้านคน

ประชากรและการรวมตัวของชุมชน

ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวจีนกลุ่มต่างๆ เช่น ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนช่องแคบ ชาวจีนกวางตุ้ง ฯลฯ ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล กลุ่มอูรักลาไ้ย และพวกมอแกน (มาซิง) และยังมีชนกลุ่มต่างชาติอย่างชาวยุโรปที่เข้ามาลงทุนในภูเก็ต รวมไปถึงชาวอินเดีย ชาวลีซัว ชาวฮินดู และแรงงานต่างด้าว ชาวพม่า ลาว และเขมร ส่วนการรวมตัวของชุมชนนั้น ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นแบบกระจายตัวตามแหล่งต่างๆ ที่มีความสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแหล่งชุมชนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ตามเส้นทางคมนาคม มีเส้นทางหลัก คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 402 จากส่วนบนของเกาะจนถึงส่วนล่าง

เกาะตามแนวเหนือใต้ ลักษณะชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนเมืองและชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ คือ ชุมชนที่มีบทบาทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเกาะภูเก็ต เช่น ชุมชนป่าตอง ชุมชนกะรน ชุมชนวิชิต ชุมชนเชิงทะเล ชุมชนกมลา ชุมชนฉลอง และชุมชนราไวย์ เป็นต้น ซึ่งชุมชนต่างๆ เหล่านี้ต่างก็มีบทบาท ที่แตกต่างกัน ได้แก่

1) **ชุมชนเมืองภูเก็ต** อยู่ในเขตเทศบาลนครภูเก็ต มีเนื้อที่ประมาณ 12 ตารางกิโลเมตร มีความสำคัญเป็นศูนย์กลางหลักของการติดต่อบนเกาะภูเก็ต เพราะเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ ศาลากลางจังหวัด สถาบันการเงิน การบริการสาธารณะทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ โรงแรมย่านการค้า ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า ชุมชนเมืองภูเก็ต จึงเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดภูเก็ต

2) **ชุมชนป่าตอง** เป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองป่าตอง พื้นที่ประมาณ 16 ตารางกิโลเมตร เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ตั้งอยู่ห่างจากชุมชนที่เป็นศูนย์กลาง คือ ชุมชนเมืองภูเก็ต ประมาณ 15 กิโลเมตร ซึ่งชุมชนป่าตองเองมีการขยายตัวเร็วมาก เนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันตกของเกาะภูเก็ต ซึ่งมีชายหาดที่งดงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะภูเก็ต คือ หาดป่าตอง ทำให้อาชีพของผู้คนในชุมชนนั้น เป็นอาชีพค้าขาย ร้านค้า โรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยว

3) **ชุมชนกะรน** เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลกะรน มีที่ตั้งอยู่ที่ชายฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ต มีลักษณะภูมิประเทศที่คล้ายคลึงกันกับหาดป่าตอง โดยชุมชนกะรนอยู่ห่างจากชุมชนป่าตอง ประมาณ 5 กิโลเมตร โดยมีเทือกเขานาคเกิดเป็นตัวกั้นอยู่ ชุมชนกะรนมีพื้นที่ 7.28 ตารางกิโลเมตร มีความสวยงามเฉพาะตัว ของหาดทราย คือ ทรายที่ละเอียดกับชายหาดจะมีสันทรายเป็นตัวกั้นระหว่างกลางอยู่โดยตลอด หากเปรียบเทียบกับหาดป่าตองแล้ว หาดกะรนจะมีคนชอบมากกว่าหาดป่าตอง เพราะเน้นการท่องเที่ยวแบบการอนุรักษ์ธรรมชาติ อาชีพของคนภายในชุมชน ซึ่งเดิมมีการทำนาหรือเป็นเกษตรกรต่างก็เริ่มเปลี่ยนอาชีพของตนตามสภาพแวดล้อมที่ ได้เปลี่ยนไป คือ เปลี่ยนมาทำงานตามโรงแรมและทำธุรกิจค้าขายนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับชุมชนป่าตอง

4) **ชุมชนฉลอง** เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเทศบาลนครภูเก็ต ห่างจากเทศบาลนครภูเก็ตประมาณ 16 กิโลเมตร ชุมชนฉลองมีบทบาทที่สำคัญทางด้านการท่องเที่ยวเช่นกัน คือ ทำหน้าที่เป็นท่าเรือที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลด้านตะวันออกของเกาะภูเก็ต เนื่องจากมีท่าเทียบเรือตั้งอยู่ตรงบริเวณอ่าวฉลองทำให้เกิดการค้าขายในบริเวณดังกล่าวเพราะมีเรือประมง เรือท่องเที่ยว เรือนำเที่ยว ทำให้เกิดความคับคั่งในเวลาเช้า-เย็น และคนในท้องถิ่นบางส่วนทำการเกษตร ทำสวนผักบุ้งเพื่อส่งขายตามจุดต่างๆ ของเกาะภูเก็ต จึงเป็นแหล่งของการทำสวนผักบุ้งแหล่งใหญ่ของจังหวัดภูเก็ต และริมทะเลก็มีการเพาะเลี้ยงลูกกุ้ง

5) **ชุมชนราไวย์** เป็นชุมชนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ส่วนล่างสุดของเกาะภูเก็ต เป็นพื้นที่ทำการค้าขนาดเล็กเกี่ยวกับของที่ระลึกที่ทำจากเปลือกหอยให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภูเก็ต และในชุมชนแห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของเกาะภูเก็ต คือ แหลมพรหมเทพ ซึ่งเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย นอกเหนือจากบทบาทด้านการท่องเที่ยวแล้วยังมีพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร โดยด้านติดทะเลนิยมปลูกต้นมะพร้าว ส่วนบริเวณที่อยู่ใกล้กับเนินเขาจะทำการปลูกต้นยางพารา

6) **ชุมชนวิชิตและท่าเรือน้ำลึก** เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับชุมชนเมืองมากที่สุดและสามารถติดต่อกับคนภายในชุมชนเมืองภูเก็ตได้สะดวก มีทางหลวงเส้นคมนาคมหลักคือ 4023 ในพื้นที่บริเวณนี้จะมีการขยายตัว

ของโครงการบ้านจัดสรรจำนวนมากในส่วนบริเวณที่อยู่ล่างสุดของชุมชนจะเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการขนส่งทางทะเลในบริเวณท่าเรือน้ำลึกและยังเป็นที่ตั้งของคลังน้ำมันเชื้อเพลิงของบริษัทต่างๆ คือ คลังน้ำมันของบริษัทเอสโซ่ แสตนด์การ์ดแห่งประเทศไทย จำกัด คลังน้ำมันบริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย และคลังน้ำมันของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ในบริเวณท่าเรือน้ำลึกคือโรงถลุงแร่ดีบุกของบริษัทไทยซาร์โก้ จำกัด บทบาทที่สำคัญในอนาคตจะเป็นย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่น เนื่องจากบทบาททางด้านท่าเรือน้ำลึกและอุตสาหกรรม

7) ชุมชนไม้ขาวและสาคร เป็นชุมชนที่อยู่ทางตอนเหนือของเกาะภูเก็ต ซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ตและอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อยู่ในพื้นที่บริเวณหาดในยาง และมีหาดไม้ขาวซึ่งอยู่ติดกับหาดในยาง คนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพการทำสวนยางพาราในบริเวณที่อยู่ตามเนินเขา ส่วนบริเวณสองข้างทางของทางหลวง 402 ส่วนบนของเกาะภูเก็ตจะเป็นการปลูกต้นมะพร้าวจากสภาพเดิมของการทำสวน ปัจจุบันได้มีการก่อสร้างท่าเทียบเรือสำราญขนาดใหญ่ ทำให้ผู้คนในชุมชนได้มีแหล่งที่จะทำงานเพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีสนามกอล์ฟ ท่าอากาศยาน โรงแรมอยู่แล้วได้มีงานทำเพิ่มขึ้น

8) ชุมชนเทพกระษัตรี ชุมชนป่าคลอกและชุมชนศรีสุนทร เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอถลาง ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการทำการเกษตร พืชที่ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นยางพารา รองลงมาคือสับปะรด และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งตะวันออกของเกาะภูเก็ต เป็นพื้นที่ตั้งของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระทว บทบาทและความสำคัญของชุมชนเทพกระษัตรี ชุมชนป่าคลอก ชุมชนศรีสุนทร เป็นเมืองโบราณ มีสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของเกาะภูเก็ตอยู่มากมาย เช่น บ้านพระยาศรีสุนทรสงคราม วัดพระนางสร้างอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเกาะภูเก็ต

9) ชุมชนเชิงทะเลและชุมชนกมลา เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ทางด้านชายฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ตเป็นที่ตั้งของโรงแรมระดับห้าดาว ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณอ่าวเลพัง บทบาทของชุมชนแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็นการบริการคนภายในชุมชนเอง เนื่องจากบริเวณที่ตั้งชุมชนเดิมได้แยกตัวออกมาจากบริเวณที่ตั้งของโรงแรมอย่างชัดเจนมาก สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนเชิงทะเลและชุมชนกมลา คือ หาดสุรินทร์ หาดกมลา และภูเก็ตแฟนตาซี

10) ชุมชนกะทู้ ชุมชนรัชฎา และชุมชนเกาะแก้ว ชุมชนกะทู้เป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุด เป็นศูนย์กลางในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่รอบนอกของภูเก็ต รองลงมาคือชุมชนรัชฎาซึ่งเป็นแหล่งขายสินค้าพื้นเมืองประเภทอาหารทะเลตากแห้ง และเป็นศูนย์กลางของการทำประมงของคนในชุมชน สำหรับชุมชนเกาะแก้ว เป็นชุมชนที่อยู่ไปทางทิศเหนือของอำเภอเมืองภูเก็ต ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำประมง และนำสัตว์ทะเลมาตากแห้งจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณบ้านสะพาน

11) ชุมชนชาวเล (ชาวไทยใหม่) ชาวเลเป็นชนเผ่าดั้งเดิมแถบอันดามัน อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเลและตามหมู่เกาะต่างๆ ชาวเลหรือชาวไทยใหม่ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดภูเก็ต เป็นชาวเลกลุ่มมอเกินสิงห์ทะเล และกลุ่มอุรักลาไวย ตั้งถิ่นฐานอยู่ ดังนี้ หมู่ 4 บ้านแหลมตึกแก (เกาะสิเหร่) ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต เป็นกลุ่มอุรักลาไวย เป็นชุมชนชาวเลที่ใหญ่ที่สุด หมู่ 3 บ้านสะพาน ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต เป็นกลุ่มอุรักลาไวย หมู่ 2 บ้านราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต เป็นกลุ่มมอเกินสิงห์ทะเล ปะปนอยู่กับกลุ่มอุ

รักลาไวย์ หมู่ 5 บ้านแหลมหลา บ้านหินลูกเดียว ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง เป็นกลุ่มมอเก็นสิงห์ทะเลปนอยู่กับกลุ่มอุรักลาไวย์

สาธารณูปโภคพื้นฐาน

➤ การประปา การบริการประปาในจังหวัดภูเก็ต มี 2 ส่วนคือ 1) การประปาเทศบาลนครภูเก็ต ผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำดิบในชุมเหมืองร้าง 9 แห่ง ทั้งของเอกชนและของเทศบาลเอง 2) การประปาส่วนภูมิภาค ดำเนินการผลิตน้ำประปาจาก 2 แหล่งคือ 1) สถานีผลิตน้ำของการประปาฯ จำนวน 2 แห่ง และสถานีผลิตน้ำ (สัญญาร่วมกับเอกชน) จำนวน 3 แห่ง

ปัจจุบันความต้องการใช้น้ำประปาของจังหวัดภูเก็ต มากกว่ากำลังผลิตที่มีอยู่จริงของการประปาส่วนภูมิภาค สาขากภูเก็ต ร่วมกับกำลังผลิตของบริษัทฯ และกำลังผลิตของเทศบาลรวมกัน แล้วก็ตาม ก็ยังสามารถให้บริการน้ำประปาได้ในสัดส่วนต่ำกว่า 50 % ของประชากร

➤ การไฟฟ้า ปัจจุบันการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคภูเก็ต ได้รับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำหรับพื้นที่ที่เป็นเกาะกลางทะเลจะใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ และเครื่องปั่นไฟฟ้าดีเซล (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2553)

วิวัฒนาการภาคธุรกิจจังหวัดภูเก็ต

ภูเก็ตเป็นเมืองเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีตก่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะขยายตัวและขึ้นมามีบทบาทอย่างในปัจจุบัน เนื่องจากภูเก็ตเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ ดีบุก ซึ่งเป็นแร่เศรษฐกิจเป็นที่ต้องการของตลาดโลก กิจกรรมเหมืองแร่ดีบุกในภูเก็ตได้ขยายตัวมาตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์ จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของกิจการเหมืองแร่ดีบุกมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจของภูเก็ตและของประเทศในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก การขยายตัวของการผลิตดีบุกเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2450 – พ.ศ. 2474 พรรณี (2522)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกีดกันชาวต่างชาติ ซึ่งในกรณีเหมืองแร่ดีบุก รัฐบาลได้เข้ายึดครองกิจการเหมืองแร่ดีบุกของชาวตะวันตกในจังหวัดภูเก็ต ตามพระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2484 ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้ส่งผลให้กิจการเหมืองแร่และทรัพย์สินในเหมืองของชาวตะวันตกตกอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาล ประกอบกับสภาพทางกายภาพของเหมืองแร่หลังสิ้นสุดสงครามส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของนายเหมืองในการเปิดหรือหยุดกิจการเหมือง เนื่องจากต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการฟื้นฟูเหมือง ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้รูปแบบทางเศรษฐกิจในจังหวัดภูเก็ตขยายออกไปสู่กิจกรรมทางด้านอื่นนอกเหนือจากเหมืองแร่ดีบุกอย่างชัดเจนขึ้น ทั้งการพัฒนากิจการเกษตรกรรมซึ่งรัฐบาลให้การสนับสนุนตั้งแต่ช่วงเกิดสงคราม แม้พื้นที่ในการทำการเกษตรในจังหวัดภูเก็ตจะมีน้อย แต่ในภาวะหลังสงครามทำให้ประชาชนหันมาสนใจการเกษตรมากขึ้น เกิดการพัฒนาการทำสวนยางพาราในรูปแบบใหม่ มีการทำสวนที่เป็นระบบโดยการปลูกยางเรียงแถว พัฒนา

พันธุ์ยาง รวมไปถึงการหาเทคนิคใหม่ๆ ในการขยายพันธุ์ นอกจากนี้ก็มีการทำสวนมะพร้าวมากขึ้น ถึงแม้พื้นที่การปลูกจะไม่ได้ขยายมากขึ้นก็ตาม

ใน พ.ศ. 2493 การท่องเที่ยวของโลกเกิดการขยายตัวขึ้นอย่างชัดเจน มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวซึ่งสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ จึงเกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยในช่วงแรก รัฐบาลให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวภายในกรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ซึ่งมีทิวทัศน์แบบภูเขาที่สวยงาม และจากการที่ภูเก็ตเป็นที่รู้จักในนามของเมืองแห่งเหมืองแร่ และมีการติดต่อกับตลาดส่วนกลาง และตลาดนอกประเทศ ประกอบกับภูมิประเทศที่เป็นเกาะล้อมรอบด้วยทะเล ทำให้รัฐบาลสนใจที่จะพัฒนาภูเก็ตให้เป็นเมืองท่องเที่ยวของประเทศโดยอาศัยการเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติอยู่ก่อนแล้ว ส่งผลให้นักลงทุนมีความมั่นใจต่อการลงทุนในธุรกิจนี้ ประกอบกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มธุรกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีเครือข่ายงานหลายประเภทที่เกี่ยวข้องกันทั้งธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก หรือบริษัทนำเที่ยว ดังนั้น เมื่อการท่องเที่ยวพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วต่างกับกิจการเหมืองแร่ดีบุก ซึ่งทรงตัวมาเป็นเวลานาน ประกอบกับ เมื่อปี พ.ศ. 2529 ได้เกิดการจลาจลเผาโรงงานแทนทาลัม ซึ่งประชาชนในภูเก็ตอ้างว่าการตั้งโรงงานทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวที่กำลังขยายตัว เหตุการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่ออาชีพการทำเหมืองแร่ดีบุกในจังหวัดภูเก็ตอย่างชัดเจน พ.ศ. 2530 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูเก็ตจึงขยายตัวอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ขึ้นมามีบทบาทในฐานะเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างทางธุรกิจจังหวัดภูเก็ต

ด้วยสภาพพื้นที่ดั้งเดิมของภูเก็ต และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมากมาย ในอดีตก่อนการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างเข้มข้น ภายในภูเก็ตมีการดำเนินธุรกิจหลักๆ 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มทำเหมืองแร่ดีบุก 2) กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา และ 3) กลุ่มพ่อค้า และภายหลังที่ภูเก็ตเฟื่องฟูด้วยธุรกิจท่องเที่ยว ทุกชีวิตในภูเก็ตล้วนผูกพันอยู่กับธุรกิจนี้ ผู้ประกอบการดั้งเดิม ได้ผันตัวจากการประกอบธุรกิจเหมืองแร่ และสวนยาง เป็นการลงทุนตั้งโรงแรม หมู่บ้านจัดสรร ธุรกิจบริการค่าน้ำมัน ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ สนามกอล์ฟ ภัตตาคาร บนที่ดินที่ผ่านการทำเหมืองของตนเอง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักลงทุนต่างถิ่นอีก 3 กลุ่ม ที่เข้ามาดำเนินธุรกิจในภูเก็ต ได้แก่ 1) กลุ่มที่ดำเนินธุรกิจด้วยการกว้านซื้อที่ดินในทำเลท่องเที่ยวจากชาวบ้าน แล้วนำมาปั่นราคาเก็งกำไรขายอีกทอดหนึ่ง 2) กลุ่มผู้ประกอบการที่ตั้งใจลงทุนในภูเก็ตจริงๆ และกว้านซื้อที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจ และ 3) กลุ่มชาวต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวในรูปร่วมทุนกับชาวไทย

ปัจจุบันธุรกิจภายในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่จึงเป็นธุรกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก กลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภูเก็ตมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต และของประเทศโดยรวม ทั้งด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ระดับรากหญ้า ซึ่งจังหวัดภูเก็ตมีองค์ประกอบของเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างจะครบถ้วน ประกอบด้วย

ธุรกิจหลัก เป็นธุรกิจที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจที่พักอาศัย ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการเดินทางระหว่างประเทศ

ธุรกิจรอง คือ ธุรกิจที่ให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ได้แก่ ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจค้าปลีก และจำหน่ายของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านอาหาร สวนสนุก แหล่งบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ และธุรกิจการเดินทางภายในประเทศ ธุรกิจท่าเทียบเรือมารีนา (Marina) ซึ่งภูเก็ตมีท่าเทียบเรือมารีนาของภาคเอกชน 4 แห่ง ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเป็นทำเลที่สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะต่างๆ ในอ่าวพังงา และเกาะต่างๆ ในจังหวัดกระบี่ได้สะดวก ในมารีนาสวนใหญ่จะมีบริการต่างๆ ครบครัน เช่น ท่าจอดเรือยอร์ช บริการซ่อมเรือยอร์ช บริการให้เช่าเรือยอร์ช ร้านอาหาร ร้านค้า ตลอดจนที่พักอาศัย เพื่อรองรับลูกค้าที่มีรายได้สูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ

ธุรกิจบริการสนับสนุน ได้แก่ ธุรกิจการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ขนส่งมวลชน ธุรกิจการเงินและการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ชีพพลายเออร์ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมการผลิตของที่ระลึก อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นต้น

นอกจากธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว ภายในภูเก็ตยังมีการประกอบธุรกิจประเภทโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมเกษตร 6 แห่ง, อาหาร 41 แห่ง, เครื่องดื่ม 13 แห่ง, สิ่งทอ 3 แห่ง, เครื่องแต่งกาย 1 แห่ง, ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ 38 แห่ง, เพอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน 27 แห่ง, กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ 4 แห่ง, สิ่งพิมพ์ 14 แห่ง, ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ 2 แห่ง, ยาง 11 แห่ง, พลาสติก 7 แห่ง, อโลหะ 53 แห่ง, โลหะ 7 แห่ง, ผลิตภัณฑ์โลหะ 40 แห่ง, เครื่องจักรกล 39 แห่ง, ไฟฟ้า 5 แห่ง และธุรกิจด้านเหมืองแร่ ได้แก่ เหมืองแร่ประทานบัตร 1 แปลง, สถานประกอบโลหกรรม 1 ราย, สถานที่เก็บแร่ 1 ราย, ซ้ำแร่ 2 ราย, แต่งแร่ 3 ราย และมีแร่ไว้ในครอบครอง 12 ราย (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดภูเก็ต, 2552)

ปัจจัยด้านนโยบาย

ด้วยความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ และธรรมชาติที่สวยงาม ภูเก็ต ได้รับการยกย่องให้เป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มาพร้อมกับธุรกิจการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ รัฐบาลในแต่ละสมัยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาภูเก็ต โดยการกำหนดนโยบาย บทบาทหน้าที่ ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงแผนย่อยต่างๆ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนา สามารถสรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ที่เกี่ยวข้องกับภูเก็ตได้ดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2525)** เป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงจากเมืองอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกกลายเป็นเมืองท่องเที่ยว รัฐมีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยใช้ศักยภาพของพื้นที่ที่ติดทะเล และอาศัยกลุ่มจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ เป็นสามเหลี่ยมอันดามัน เชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก พร้อมกับการพัฒนาเชิงอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล (และเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดสงขลา ปัตตานี ให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าและผลิตอาหารฮาลาลกับประเทศเพื่อนบ้าน)
- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)** ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายการพัฒนาเมืองต่างๆ ไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบทโดยภาคใต้ได้กำหนดให้จังหวัดภูเก็ต เป็นเมืองท่าและเป็นเมืองหลักของภูมิภาคภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันตก ศูนย์กลางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การบริการและอุตสาหกรรมส่งออกภาคใต้ตอนบน โดยเชื่อมโยงกับจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7 เน้นการพัฒนาเมืองภูเก็ตให้เป็นเมืองที่มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน ไม่ได้เน้นเรื่องการท่องเที่ยวอย่างเดียว
- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)** ถือเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ที่มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญโดยมุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เน้นทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือโดยอาศัยการบูรณาการแบบองค์รวม แตกต่างกับแผนฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมาที่เน้นแบบแยกส่วน ในช่วงระยะแรกของการประกาศใช้แผนฉบับนี้ (ปี 2540) ประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอย่างหนัก โดยเฉพาะด้านการเงิน การคลัง ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองหลักในส่วนภูมิภาคและส่งผลกระทบต่อเมืองภูเก็ต คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน และยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาค

และชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยการกระจายโอกาสและความเจริญด้วยการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและบริการทางสังคม อย่างไรก็ตามแผนฉบับนี้ ถือเป็น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่สำคัญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเมืองภูมิภาค

➤ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)** เป็นแผนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จังหวัดภูเก็ตสูง เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 2 เรื่องคือ 1) พัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มการจ้างงาน กระจายรายได้สู่ชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาคุณภาพแห่งท่องเที่ยว ปรับปรุงคุณภาพการบริการ ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เน้นกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายโอกาสด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว

➤ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)** กำหนดบทบาทการพัฒนาภาคใต้ให้เป็นฐานการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันครบวงจร การผลิตอาหารทะเลแปรรูป ฐานการท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำระดับโลก และเป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ โดยมีทิศทางการพัฒนาตามกลุ่มจังหวัด (cluster) **กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน** (ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และระนอง) : รักษาชื่อเสียง “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก ภูเก็ต-พังงา-กระบี่” ให้สามารถสร้างรายได้อย่างยั่งยืน พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และพัฒนากระบี่ ตรัง ให้มีบทบาทที่สมดุลทั้งด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

นอกจากนี้รัฐบาลมีโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการที่มีอิทธิพลต่อเมืองภูเก็ต โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ และภูเก็ต ซึ่งมีบางโครงการที่ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาแล้วเสร็จ ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ฝั่งอันดามันและเชื่อมโยงพื้นที่อ่าวไทย และการขยายตัวของเมือง ได้แก่ 1) โครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน กระบี่-ขนอม 4 ช่องจราจร เพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน 2) โครงการพัฒนาสนามบิน เพื่อให้มีศักยภาพในการสนับสนุนโครงข่ายคมนาคมทางอากาศระดับนานาชาติ และ 3) โครงการแผนปฏิบัติการภูเก็ตเมืองนานาชาติ เป็นต้น

2) ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของภาคใต้ หรือชายฝั่งทะเลอันดามัน ด้านมหาสมุทรอินเดีย มี 5 จังหวัด คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน คือ “การท่องเที่ยวทางทะเลที่มีคุณภาพระดับโลกบนฐานความเข้มแข็งของภาคเกษตรและชุมชนอย่างยั่งยืน” ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองภูเก็ต ที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวทางทะเลที่มีคุณภาพระดับโลกอย่างยั่งยืนและการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจเอเชียใต้ โดยจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางที่เปรียบเสมือน “ไข่มุกอันดามัน” และมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น เกาะพีพี หมู่เกาะสิมิลัน เป็นต้น อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งนิเวศป่าชายเลน และนิเวศธรรมชาติป่าเขาในจังหวัดพังงา-กระบี่-ตรัง และแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดระนองที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสปา มีบริการพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำของโลก (World Class) ที่สำคัญ คือ สนามบินนานาชาติ 2 แห่ง ที่กระบี่ และภูเก็ต มีท่าเทียบเรือระหว่างประเทศและท่าจอดเรือยอร์ชที่มีความสะดวกและทันสมัยที่ภูเก็ต มีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการพัฒนารท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ เป็นการมุ่งสร้างความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและของประเทศ รวมตลอดทั้งศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่ จึงเกิดการลงทุนเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้และความมั่งคั่งให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างมหาศาล เช่น โครงการพัฒนาท่าเทียบเรือยอร์ช โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม โครงการพัฒนาท่าอากาศยานภูเก็ตศูนย์กลางการบินในภูมิภาค โครงการจัดทำผังเมืองเฉพาะชุมชนฉลอง ชุมชนราไวย์ เป็นต้น (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2555)

3) ยุทธศาสตร์จังหวัดภูเก็ต

ตามแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2553-2556) ได้วางวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด เป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีเอกลักษณ์วัฒนธรรม และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน” ต่อมาได้มีการปรับแผนและวิสัยทัศน์ของจังหวัดภูเก็ต ตามแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2557 - 2560) ให้ภูเก็ตเป็น “เมืองท่องเที่ยวนานาชาติ บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน” วางยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเมือง โดยมุ่งเน้น การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก และพัฒนารท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล พร้อมๆ กับการเพิ่มปริมาณจำนวนนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ร้อยละ 15 ต่อปี (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2555) และมีเป้าประสงค์สร้างความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การท่องเที่ยว เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์บริการสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สร้างศูนย์แสดงสินค้าสำหรับรองรับสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาจังหวัดภูเก็ตเป็นสวรรค์ของการช้อปปิ้งนานาชาติ เป็นต้น

ปัจจัยด้านพื้นที่

ด้วยลักษณะทางภูมิประเทศของจังหวัดภูเก็ต ที่มีชายหาดสวยงาม เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ประกอบกับนโยบายของรัฐ และนโยบายท้องถิ่นที่สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อมของจังหวัด เช่น โครงการรถไฟฟ้าระบบรางเบารอบเกาะภูเก็ต โครงการก่อสร้างยกถนนคลองเกาะผี โครงการพัฒนาท่าอากาศยานภูเก็ต โครงการก่อสร้างศูนย์ประชุมและแสดงนิทรรศการนานาชาติภูเก็ต โครงการพิเศษสายกะทู้ ป่าตองการพัฒนาเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของภาคธุรกิจในพื้นที่

นอกจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคต่างๆ แล้ว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานในพื้นที่ เช่น การจัดกิจกรรมโรดโชว์ส่งเสริมการขาย (Phuket Road Show & Table Top Sales) เพื่อเปิดตลาดการท่องเที่ยวภูเก็ตในประเทศไทยได้ทุกวัน, การจัดงานเทศกาลตรุษจีนย้อนอดีตเมืองภูเก็ต, การจัดงาน Songkran on the Beach, งานเทศกาล อาหารทะเลภูเก็ต (Phuket Seafood Ficsta & Andaman Hoteliers 2012) การจัดกิจกรรมประเพณีพ็อดต่อ “มหัศจรรย์ความศรัทธา สืบสานคุณค่าความกตัญญู” หรือแม้แต่การเปิดเส้นทางโดยสารระดับเฟิร์สคลาสในประเทศ เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอาทิ เส้นทางเดินรถ Yellow Bus (ภูเก็ต-หัวหิน) และ Green Bus (ภูเก็ต- เชียงใหม่) เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนของภาคธุรกิจในภูเก็ต

การดำเนินธุรกิจในภูมิต่างกันใหญ่เป็นธุรกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก ประเภทของธุรกิจมีลักษณะคล้ายๆ กัน มีการรวมตัวของผู้ประกอบการในรูปแบบสมาคม/ชมรม ตามประเภทธุรกิจจำนวนมาก อย่างไรก็ตามการมีสมาคมและชมรมที่เกี่ยวข้องจำนวนมากและมีวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันแทบทุกธุรกิจจึงเป็นสมาชิกมากกว่า 1 สมาคม และกระจุกอยู่เฉพาะในกลุ่มสมาชิกที่มีพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน ไม่ครอบคลุมสมาชิกที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีลักษณะการแบ่งแยกเป็นกลุ่มตามลักษณะของการประกอบธุรกิจหรือที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน การประสานงานส่วนใหญ่เป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เช่น การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่สมาชิก การออกงานแฟร์เพื่อทำการตลาดร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรมบุคลากร และการช่วยเหลือตามวาระหรือโอกาสที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเป็นครั้งคราวไป การรวมตัวกันของภาคธุรกิจในภูมิต่างกันสามารถสรุปเป็นกลุ่มที่สำคัญและมีบทบาทต่อการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิต่างกันดังนี้

1. หอการค้าจังหวัดภูเก็ต : มีบทบาทในการส่งเสริมวิสาหกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน เศรษฐกิจ การบริการ และการประกอบอาชีพอิสระ ในเขตจังหวัดภูเก็ต เช่น รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จัดตั้งและดำเนินการสถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑสถานสินค้า การจัดงานแสดงสินค้า การเป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน หรือเศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก ประสานงานในทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการค้ากับราชการ และให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่หอการค้าไทย และรัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2. สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต : มีบทบาทส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจสินค้าของที่ระลึก และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งทางอากาศ ในเขตจังหวัดภูเก็ตสนับสนุนการประกอบธุรกิจอื่นๆ ที่มีส่วนส่งเสริมกับธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมสัมมนา หรือ ธุรกิจการกีฬาต่างๆ สนับสนุนช่วยเหลือ แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้อง เจรจาทำความตกลงระหว่างสมาชิกหรือสมาชิกกับบุคคลภายนอก สอดส่องติดตามความเคลื่อนไหวการค้า ตามวัตถุประสงค์ทั้งภายในและต่างประเทศ แลกเปลี่ยน วิจัย เผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ความคิดเห็น เอกสาร สถิติ ปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพสินค้า การบริการให้ได้มาตรฐาน ความนิยมและเพียงพอของตลาด รวมทั้งร่วมมือกับเจ้าพนักงาน องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ หรือสมาคมอื่นๆ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูเก็ต

3. **สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมหาดกะตะ-กะรน** : มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก กระตุ้นให้เกิดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนกะตะ-กะรน ส่งเสริมและสร้างกิจกรรมทางการตลาด และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของชุมชนกะตะ-กะรน

4. **สมาคมโรงแรมหาดป่าตอง** : มีบทบาทในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมโดยตรง ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ส่งเสริมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในโรงแรม สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งเจรจาทำความเข้าใจกับ บุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบธุรกิจโรงแรม สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสมาคมฯ กับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งองค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ เอกชน หรือสมาคมอื่นๆ และส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จารีตประเพณีท้องถิ่น และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

5. **สมาคมโรงแรมภูเก็ต** : รวบรวมผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม ช่างเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกัน

6. **สมาคมอสังหาริมทรัพย์** : เป็นศูนย์กลางของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 75 ราย

7. **สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพภูเก็ต** : เป็นองค์กรที่เป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ เพื่อให้สมาชิกได้พบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นศูนย์สื่อข่าวระหว่างสมาชิกของสมาคม

8. **สมาคมโรงแรมไทยภาคใต้** : เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจโรงแรม สร้างความสามัคคีระหว่างสมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเชิงวิชาการซึ่งกันและกันคุ้มครองส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชนในการอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน สมาคมมีนโยบายในการดำเนินงานบริหารสมาคมโดยร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริหารจัดการจนการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

นอกจากสมาคมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในจังหวัดภูเก็ตยังมีสมาคมอื่นๆ อีกมากมายเช่น สมาคมโรงแรมไทยภาคใต้ สมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพภูเก็ต เครือข่ายภูเก็ตจัดการตนเอง เครือข่ายภูเก็ตมหานคร และกลุ่มวารสารนสพ.สารสิน เป็นต้น

ด้วยนโยบายการพัฒนาพื้นที่ที่เกิดที่รัฐให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ครัวเรือนชีวิต ฯลฯ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาในพื้นที่อย่างต่อเนื่องนี้ได้ส่งผลให้ธุรกิจต่างๆ เติบโต/ขยายตัวตามเส้นทางการพัฒนานั้นๆ ซึ่งการเติบโต/ขยายตัวดังกล่าวล้วนเป็นไปบนข้อจำกัดของทุนด้านการท่องเที่ยว ทั้งทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ สาธารณูปโภค ที่ดิน สังคมและวัฒนธรรม การเติบโตบนข้อจำกัดเหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อความสมดุลของระบบสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวโดยเฉพาะธุรกิจสถานที่พักแรมเติบโตอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ความต้องการปัจจัยผลิตประเภทที่ดินมากขึ้น โดยส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ตามชายหาดต่างๆ โดยเฉพาะหาดป่าตอง หาดกะตะ – กระรน และหาดราไวย์ เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการสร้างหมู่บ้านจัดสรร รีสอร์ท และโรงแรมตามบริเวณภูเขาและพื้นที่ลาดชัน บุกรุกทำลายป่าไม้ และปรับพื้นที่ก่อสร้าง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินน้ำเช่น กรณีคลองบางใหญ่ เป็นคลองสายหลักของจังหวัดภูเก็ตที่มีต้นน้ำจากอำเภอกะทู้ ผ่านตำบลวิชิต รัชฎา ใจกลางเมืองภูเก็ต และไหลลงสู่ทะเล แต่ผู้อยู่อาศัยริมคลองบางใหญ่ ได้ต่อบ้านเรือนติดแนวคลอง ไม่เว้นพื้นที่สาธารณะ (3-5 เมตร ตามกฎหมาย) ส่งผลให้ทางน้ำคลองบางใหญ่แคบลง ตื้นเขิน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมนี้ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ เช่น ชุมชนเกษตรต้องประสบกับปัญหาความไม่แน่นอนของธรรมชาติ เกิดปัญหาน้ำหลาก น้ำท่วม และน้ำแล้ง เป็นต้น

นอกจากการขยายตัวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแล้ว ยังพบว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรที่เข้าไปอาศัยในภูเก็ตยังส่งผลให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยส่วนใหญ่เปลี่ยนมาจากพื้นที่ชายหาด สวนมะพร้าว นาข้าว แหล่งน้ำ สวนยางพารา ป่าชายเลน และป่าไม้ นอกจากนี้ความต้องการที่ดินที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลให้ 1) ชุมชนท้องถิ่นย้ายถิ่นฐานออกไป มีผลให้ภาคส่วนชุมชนมีความอ่อนแอต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงกับชุมชน คนท้องถิ่นที่ไม่มีที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตหันไปหารายได้จากการทำธุรกิจท่องเที่ยวขนาดเล็ก 2) ราคาที่ดินปรับตัวสูงขึ้นทำให้ต้นทุนที่ดินและต้นทุนการทำธุรกิจท่องเที่ยวสูง 3) เกิดการรุกล้ำที่ดินสาธารณะซึ่งมีผลต่อความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติและทัศนียภาพ

2. ผลกระทบต่อระบบสาธารณูปโภค

การเติบโตแบบก้าวกระโดด ไร้ทิศทางการพัฒนา และขาดความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง รวมถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจโรงแรม ที่พักอาศัย ที่ต้องการน้ำเพื่อใช้ในการบริการนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ระบบสาธารณูปโภคโดยเฉพาะ “น้ำสะอาด” ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรภายในจังหวัดชุมชนท้องถิ่นเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานได้น้อยลง เนื่องจากต้องจัดสรรไปให้บริการกับ

นักท่องเที่ยวและแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภูเก็ตประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการทั้งหมด แหล่งเก็บน้ำสำรองน้อย ไม่พอใช้ในช่วงหน้าแล้ง และระบบให้บริการของประชาชนขนาดใหญ่ครอบคลุมไม่ทั่วถึง

3. ผลกระทบต่อการกำจัดขยะ บำบัดน้ำเสีย

การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวนำไปสู่การปลดปล่อยของเสียที่มากขึ้นทั้งขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศจากการขนส่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ระบบบำบัดน้ำเสียของจังหวัดภูเก็ตโดยทั่วไปใช้ระบบธรรมชาติ ยกเว้นเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต เทศบาลตำบลป่าตอบ และเทศบาลตำบลกะรน ที่มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ โดยเขตเทศบาลสามารถรองรับน้ำเสียได้ 64,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปี 2554 มีน้ำเสีย 42,557 ลบ.ม./วัน แม้จะมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่หลายพื้นที่ยังขาดแคลนระบบน้ำเสียรวมที่มีรูปแบบมาตรฐานสมัยใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลจากโรงแรม ที่พักตากอากาศ รีสอร์ท ร้านอาหาร และที่อยู่อาศัย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการจัดการในภาพรวมของจังหวัดอย่างเร่งด่วน

ระบบกำจัดขยะ กระบวนการจัดการขยะในจังหวัดใช้วิธีการฝังกลบที่ป่าชายเลนเกาะผี ตำบลวิชิต อำเภอเมือง และมีระบบเตาเผาขยะขนาด 250 ตันต่อวัน จำนวน 1 เตา อย่างไรก็ตามความสามารถในการกำจัดขยะต่อวันยังไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจำนวน 540 ตันต่อวัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554) ในอนาคตหากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ปัญหาขยะจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพเตาเผาขยะเดิมให้มีความสามารถกำจัดขยะได้มากขึ้น และปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และควบคุมมลพิษในระดับท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น

4. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศ และภูเก็ต ทั้งรายได้จากผู้ที่มีอาชีพในวงธุรกิจการท่องเที่ยว และอาชีพอื่นอย่างกว้างขวาง ด้วยการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวมีอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละเท่าตัวทำให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติด้วย รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูเก็ตอย่างจริงจัง ภาวะเศรษฐกิจภายในจังหวัดที่เติบโตอย่างต่อเนื่องได้สร้างรายได้และอาชีพให้กับประชากรในจังหวัดภูเก็ต แต่จากการเติบโตนี้ได้ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตสูงขึ้นด้วย ซึ่งหากเปรียบเทียบกับรายได้ของผู้ใช้แรงงานตามกฎหมายกำหนด (300 บาท/วัน) จะพบว่ารายได้ที่ผู้ใช้แรงงานได้รับต่ำกว่าค่าครองชีพที่เกิดขึ้นจริง

5. ผลกระทบด้านสังคม

การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวทำให้เกิดการลงทุนในหลายรูปแบบในลักษณะที่เกี่ยวข้องกันตามมามากมาย เมื่อมีงานจึงต้องการแรงงานทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ยังมีการเกิดกิจการร้านค้า ธุรกิจที่พักแรมมากขึ้น ความต้องการแรงงานเพื่อประกอบกิจการต่างๆ ก็มากขึ้นด้วย เช่น ธุรกิจที่พัก

แรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก ธุรกิจสถานบันเทิง รวมถึงกลุ่มแรงงานประเภท กรรมกรก่อสร้าง แรงงานบางกลุ่มนายจ้างไม่ระบุเพศ อายุ วุฒิการศึกษา แต่บางตำแหน่งระบุวุฒิการศึกษา จะต้องอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จนถึงวิชาชีพชั้นสูง หรือกำหนดว่าต้องมีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ผู้ ได้รับการการว่าจ้างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-25 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเป็นหญิงมากกว่าชาย ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับคนงาน เพราะในภูเก็ตแรงงานส่วนใหญ่ที่มีอยู่เป็นแรงงานที่เคยทำงานในเมือง แร่ มีความรู้ไม่มาก และส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานขึ้น

การขาดแคลนแรงงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างรวดเร็วของภูเก็ตทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย แรงงานต่างถิ่นเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ในส่วนของแรงงานที่เข้ามาทำงานในธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร หรือสถานบริการจะไม่มีปัญหาเท่าไร แต่สำหรับแรงงานที่เข้ามาทำงานก่อสร้างมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับอัตรา ค่าจ้างที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งงานก่อสร้างในภูเก็ตต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ส่วนแรงงานเด็กเป็นผลมา จากพ่อแม่ที่เข้ามาเป็นแรงงาน ทำให้เกิดแรงงานเด็กขึ้น แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะของการเร่ขายของแก่ นักท่องเที่ยว นอกจากนี้การที่ภูเก็ตประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานทำให้เกิดการลักลอบทำงานของคนต่าง ด้าว การพืงพืงแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน การประมง หรือกิจการก่อสร้างต่างๆ ใน ปริมาณที่ค่อนข้างสูง แต่แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนอยู่ในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถาน ประกอบการ นอกจากนี้การหลั่งไหลเข้ามาของคนต่างถิ่นทำให้เกิดปัญหาภาวะยากจน เนื่องจากภูเก็ตเป็น เมืองท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติทำให้ค่าครองชีพของประชาชนในจังหวัดสูง ดังนั้นผู้ที่มียรายได้น้อยหรือ แรงงานในอาชีพต่างๆ ซึ่งทำงานรับค่าจ้างรายวันจึงได้รับความเดือดร้อน คนจนมีจำนวนมากขึ้นตามแรงงานที่ หลั่งไหลเข้ามาในภูเก็ต

6. ผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

ภูเก็ตได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวจนใกล้จะเกินขีดความสามารถ ในการรองรับ ทั้งจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณชายหาด ที่สาธารณะ และบริเวณไหล่เขา ซึ่งมีความคลุมเครือในการออก เอกสารสิทธิ์ ก่อให้เกิดปัญหา ความแออัด ปัญหาตะกอนดินรอบเกาะ น้ำขุ่น ปะการังลดจำนวน และน้ำเสีย จากการประกอบการโรงแรม ร้านอาหาร ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม

แม้ว่าภูเก็ตจะได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุม ดูแล กำกับการพัฒนา ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และเกิดความสมดุลของการใช้ประโยชน์ ร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถบังคับใช้ให้เป็นไปตามที่วางแผนไว้ได้ ปัจจุบันภูเก็ตจึงประสบปัญหาและ ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ทั้งภัยแล้ง น้ำท่วม ดินถล่ม ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างไว้ ทิศทางนี้

การพัฒนาเมืองภูเก็ตยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากแรงขับเคลื่อนของรัฐ นโยบายท้องถิ่น เพื่อผลักดันให้ภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคต่างๆ บนข้อจำกัดของพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การวางแผนรองรับความเจริญเติบโตทางธุรกิจถูกมองข้าม ภูเก็ตในปัจจุบันจึงโตผิดสัดส่วน ป่าคอนกรีตผุดขึ้นระเกะระกะ บางแห่งกระจุกตัวอยู่ตามริมหาด ถนนคับแคบ น้ำท่วม น้ำเสีย ขยะมูลฝอยถูกถ่ายเทและทิ้งลงชายหาด น้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์ในอดีตกลับไม่เพียงพอต่อการบริโภคในปัจจุบัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นได้ดังนี้

ปัญหา

1. หน่วยงานรัฐที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ภูเก็ตมีจำนวนมากได้แก่
  - หน่วยงานราชการในสังกัดการบริหารราชการส่วนกลาง ที่มีอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดมีจำนวน 66 หน่วยงาน (ส่วนราชการ 45 หน่วยงาน และรัฐวิสาหกิจ 21 หน่วยงาน)
  - หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคจำนวน 33 หน่วยงาน
  - หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นอีกจำนวน 20 หน่วยงาน (องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 6 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง)

ด้วยจำนวนที่มากเช่นนี้ทำให้มีลักษณะต่างคนต่างทำงาน ภายใต้นโยบายและภารกิจของหน่วยงาน มากกว่าการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวม ขาดการวิเคราะห์ วางแผน จัดการ และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มุ่งไปที่ท้องถิ่นระดับย่อยเป็นหลัก ขณะที่กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 20 หน่วยงานต่างมีโครงสร้างการบริหารจัดการและงบประมาณของตนเอง และดำเนินงานตามเขตการปกครองของแต่ละท้องถิ่น โดยไม่มีกลไกเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นในพื้นที่ ทำให้ยากต่อการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ในภาพรวม ส่งผลให้เกิดปัญหาการพัฒนาต่างๆ ตามมา อาทิ ขาดเอกภาพในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานเดียวกัน ขาดวิสัยทัศน์ การมองทิศทางการพัฒนาภูเก็ตในภาพรวม ขาดการประสานงานการปรับปรุงระบบบริการสาธารณะ ขาดการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว และการปกป้องการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดความด้อยประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เกิดช่องว่างในการพัฒนา ขาดอำนาจการต่อรองของพื้นที่ และไม่สามารถบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประชากรที่อาศัยในภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นประชากรจากต่างถิ่น และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาลงทุน ประกอบอาชีพ ขายแรงงานในภูเก็ต จึงทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและรับมือกับภัยพิบัติต่างๆ อย่างจริงจัง

3. การขาดความตระหนัก รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และคำนึงถึงผลกระทบจากการพัฒนา มุ่งเน้นการกอบโกยผลประโยชน์ที่จะได้รับการลงทุน/ดำเนินธุรกิจ

4. ขาดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากภาคส่วนต่างๆ ในธุรกิจท่องเที่ยว เนื่องจากมองว่าเป็นหน้าที่และการบริการขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดบริการให้ประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลักดันให้เกิดการรวมตัวของภาคส่วนต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์ ช่วยเหลือ ป้องกัน ดูแล การพัฒนาให้ เป็นไปตามความเหมาะสมของพื้นที่

2. สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการขับเคลื่อน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่าเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือและปฏิบัติของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง ผ่าน การสื่อสารตามช่องทางเครือข่ายของกลุ่ม

3. สร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนเห็นถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และ คุณประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ความสำคัญของภาคส่วนนั้นๆ ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา และสร้างระบบหรือมาตรการจูงใจให้ภาคส่วนต่างๆ เกิดความตระหนัก

4. ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาโดย 1) เน้นการพัฒนาที่คำนึงถึงความเหมาะสมด้านพื้นที่ 2) ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนามากกว่ากำหนดให้ทำ และทำงานร่วมกัน มากกว่าต่างคนต่างทำ

เอกสารอ้างอิง

นฤนาถ พยัคฆา และแสงดาว วาศ์สาย. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดภูเก็ต. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9

คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต. (2556). รายงานโครงการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำของเมืองภูเก็ต เพื่อการประเมินความเปราะบาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองภูเก็ต.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. มปป. แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวภูเก็ตอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2550-2554

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554) รายงานการศึกษาเรื่อง การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้.

อัปสร ณ ระนอง. (2550) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมเหมืองแร่ดีบุก สู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภูเก็ต พ.ศ. 2484-2536. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรรณี อวนสกุล. (2522) กิจกรรมเหมืองแร่ดีบุกกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภาคใต้ประเทศไทย พ.ศ. 2411-2474. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<http://phuketindex.com/eatfun/index-th.htm> สืบค้นวันที่ 3 มกราคม 2557

www.thaiappraisal.org สืบค้นวันที่ 5 พฤศจิกายน 2556 15.50 น.

<http://103.28.101.10/briefprovince/filedoc/83000000.pdf>. สืบค้นวันที่ 5 พฤศจิกายน 2556

www.klangphuket.org สืบค้นวันที่ 5 พฤศจิกายน 2556